

Szegedi Törvényszék  
elektronikus úton

– Alkotmánybíróság részére –

|                  |                         |                     |                                 |
|------------------|-------------------------|---------------------|---------------------------------|
| ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG |                         | SZEVEDI TÖRVÉNYSZÉK |                                 |
| Ügyszám:         | IV/ 00 5 5 9 - 0 / 2021 |                     |                                 |
| Érkezett:        | 2021 MARE 08.           | Érk.:               | 2021 FEBR 25                    |
| Példány:         | 1                       | Küldőiroda:         | Példány: ..... Mell.: ..... dt. |
| Melléklet:       | 5 db                    | Az ügyirat száma:   | 1.P. 22158/2016                 |

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Szender Ügyvédi Iroda [nyilvántartási szám: ] irodavezető, eljáró ügyvéd: dr.

Szender Zoltán (idézhető cím: )

székhely: 1

indítványozó (lakcím: )

) 1.sz. alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként eljárva a Szegedi Törvényszék 1.P.22.158/2016/109. számú, a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.291/2019/6. számú, valamint a Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítélete ellen az alábbi

### **alkotmányjogi panaszt**

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú, a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.291/2019/6. számú, valamint a Szegedi Törvényszék 1.P.22.158/2016/109. számú ítéletének Alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg, mivel a hivatkozott ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

Alaptörvény

„XIII cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság, tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

### **I. Eljárásjogi nyilatkozatok**

- [1] A Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítéletét a panaszos perben korábban eljáró jogi képviselője részére kézbesítette az elsőfokú bíróság (hatályos meghatalmazás hiánya ellenére) elektronikus úton 2021. február 10. napján. A jogi képviselő az ítéletet a panaszosnak 2021. február 11. napján továbbította, így a 2011. CLI. törvény az Alkotmánybíróságról (a továbbiakban: **Abtv.**) 30.§ (1) bekezdésében meghatározott hatvan napon belül kerül megküldésre jelen alkotmányjogi panasz, mégpedig az Abtv. 53.§ (2) bekezdése alapján az ügyben első fokon eljáró Szegedi Törvényszék útján.

- [2] Abtv.  
„30.§ (1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül (...) lehet írásban benyújtani.  
(...)  
53.§ (1) Az (1) bekezdéstől eltérően az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26.§ (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.”
- [3] A Tisztelt Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontjára, valamint az Abtv. 27.§-ára alapítom.
- [4] Alaptörvény  
„24. cikk  
(2) Az Alkotmánybíróság (...)  
d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.”
- [5] Abtv.  
„27.§ Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés  
a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és  
b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”
- [6] Tájékoztatom a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az indítványozó személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.
- [7] Tájékoztatom a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek eredményeképpen született meg a fentebb hivatkozott kúriai ítélet.
- [8] A folyamatban volt perben az indítványozó felperesként vett részt, az ügy érdekében hozott ítéletek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértik, a Kúria ítélete ellen felülvizsgálatnak nincsen helye, ezért a panaszos kimerítette jogorvoslati lehetőségeit az ügyben.

## II. Tényállás

- [9] Az indítványozó [REDACTED] a perbeli alperes házastársa 2015. november 17. napján végrendelet hátrahagyásával elhunyt. Az örökhagyó 2015. április végén települt haza Magyarországra az alperessel [REDACTED] ahol ezt megelőzően több évtizeden keresztül élt és dolgozott. Az örökhagyó az alperessel 2001. évben kötött házasságot. Az örökhagyó 2003. november 05. napján [REDACTED] közjegyző előtt írásbeli végrendelet tett, melyben kijelölte az alperest és az indítványozót együttesen eljáró végrendeleti végrehajtónak és hagyatéki gondnokainak. A tulajdonában álló összes

gépjárművet és az [REDACTED] az indítványozóra hagyta. A megnevezett hagyatéki gondnokaira hagyta minden ingatlan-, és ingó vagyonát, valamint minden olyan vagyonát, amely felett a halála idején rendelkezési joga áll fenn. A hagyatéki gondnokait felhatalmazta arra, hogy a hagyaték értékesítése során saját belátásuk szerint járjanak el, a hagyaték részét döntésük szerinti időben, módon és feltételek mellett akár készpénzért, akár hitellel, részben készpénzért és részben hitelre is eladják. A hagyaték fennmaradó részét a feleségének és fiának, azaz a peres feleknek egyenlő részben juttatta, amennyiben 30 nappal túlélőkötő beleértve halála napját is. A fia halála esetére helyettes örökösnek az unokáit jelölte ki.

- [10] Az örökhagyótól rendelkezésre áll kettő további, 2015. július hó 19. napjára keltezett írásbeli végrendelet is. Ezen iratok szerint az örökhagyó a [REDACTED] Bankban lévő és a magyarországi [REDACTED] Bankban lévő pénzét, továbbá minden ingóságát az alperesre hagyta. Végrendeletben akként rendelkezett, hogy a Magyarországon lévő [REDACTED] Bankban lévő pénze a fiáé, az indítványozóé legyen. Az egyik végrendelet kihúzást tartalmaz az indítványozói juttatásra vonatkozóan, melyet az örökhagyó szignójával látott el. Mindkét írásbeli végrendeletet tanúként az alperes fia is aláírta, továbbá az egyik végrendeleti iratot az alperes írta le kézírással. A 2016. június 15. napján másolati példányban csatolt másik, szintén 2015. július 19. napjára keltezett végrendelet eredeti példánya pedig – amit az alperes saját kezűleg írt – nem került becsatolásra külön bírósági felhívás ellenére sem az eljárás során. A másik ugyanezen napra keltezett végrendeletet (amely kihúzást is tartalmaz) a túlélő házastárs a közjegyző kifejezett felhívása ellenére sem adta át (pedig a túlélő házastárs még mutatta is, hogy az irat nála van), de végül bírói felhívásra becsatolta az ügy iratanyagához.
- [11] [REDACTED] közjegyző 53013/Ü/1216/2015/22. számú ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzésével az örökhagyó hagyatékát végrendeleti öröklés jogcímén egyenlő arányban az alperesnek, mint az örökhagyó házastársának, illetve az indítványozónak, mint az örökhagyó gyermekének adta át. Az [REDACTED] végrendeleti öröklés jogcímén az indítványozónak adta át. Ezen közjegyzői végzés megállapította, hogy az eredeti példányban becsatolt 2015. július 19. napján kelt végrendeletet tanúként az örökös házastársának gyermeke írta alá, így a végrendelet érvénytelen, a 2016. június 15. napján másolati példányban csatolt másik, szintén 2015. július 19. napjára keltezett eredeti példánya pedig nem került becsatolásra. A közjegyző a kihúzást is tartalmazó végrendeletet elsősorban azért érvénytelensítette, mert azt a túlélő házastárs maga írta (továbbá azért, mert az eredeti példány a hagyatéki eljárásban felhívás ellenére sem került becsatolásra). A közjegyző mindezekre figyelemmel a két, 2015. július 19. napján kelt végrendeletet figyelembe venni nem tudta, a hagyaték az örökhagyó 2003. november 05. napján [REDACTED] közjegyző által készített végrendelete alapján került átadásra.
- [12] Az indítványozó, mint felperes keresetében a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk.) 7:6.§ (1) bekezdésének b) pontjára hivatkozással kérte az alperes öröklésre való érdemtelenségének megállapítását. Keresetének indokaiként előadta, hogy az alperes a végakarát érvényesítésének megghiúsulására vonatkozó magatartása abban valósult meg, hogy a hagyatéki eljárás

során az alperes a [REDAKTOR]; Önkormányzata felé először azt jelezte, hogy nincs érdemi hagyaték, majd azt, hogy rajta kívül más örököse az elhunynak nincsen. Ezen magatartása a hagyaték teljes eltitkolására irányult. Hivatkozott arra, hogy az örökhagyó után maradt ingó vagyronról az alperes nem szolgáltatott adatot a közjegyző többszöri felhívására sem, megíúsítva ezzel az örökhagyó végrendeletének teljesítését. Ezen túlmenően a közjegyzői eljárás során két kézzel írt, áthúzásokkal tarkított végrendeletet próbált felhasználni, mely magatartásával szintén igyekezett megíúsítani az örökhagyó végakarátát. Hivatkozott arra is, hogy az alperes az örökhagyó halála előtt hónapban az elhunyt számlájáról [REDAKTOR] forint készpénzt vett fel, mellyel csökkentette a hagyaték összegét. Az indítványozó, mint felperes a per során jelezte a Szegedi Törvényszék felé, hogy az alperesként szereplő özvegy a hivatalosan érvénytelenített végrendeletekkel megpróbálta megszerezni a hagyaték [REDAKTOR] lévő részét. Céljai elérése érdekében két tanúval - akik egyben végrendeleti tanúk is - közjegyző előtt hitelesített tanúvallomást íratot, hogy azzal támassza alá a két hivatalosan érvénytelenített, 2015. július hó 19. napjára visszadátumozott végrendeletet. Alperes tanúi többek között leírták, hogy mindkettejük jelenlétében készült az egyik végrendelet. Majd néhány hónappal később a Szegedi Törvényszék előtt tanúként elmondták - nem emlékezve közjegyzővel hitelesített korábbi tanúvallomásukra -, hogy egyikük jelen sem volt a végrendelet írásakor, amit az alperesként szereplő özvegy is alátámasztott. Ezt a kirívó ellentmondást sem volt hajlandó a Szegedi Törvényszék kivizsgálni, mivel az eset az örökhagyó halála után történt. Miközben a tanúvallomások további ellentmondásai, bizonyítékkal alátámasztott valótlan állításai és a dokumentumok vizsgálata olyan eseményekre is fényt deríthetett volna, amik még örökhagyó életében történtek, és amik szintén érdemteleniségre vezethetnek. A Szegedi Törvényszék és a Szegedi Ítéltábla - bár ez utóbbi ítéletében utal rá - a tanúk szavahihetőségének megkérdőjelezhetőségét sem vette figyelembe ítéletében, pedig az alperesként szereplő özvegy és ezen tanúk összefonódása teljesen egyértelmű.

- [13] Az elsőfokú bíróság – az alperes ellenkérelmének egyik része okán – vizsgálta, hogy az indítványozó a Ptk. 7:6.§ (3) bekezdése alapján hivatkozhat-e érdemteleniségre. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó a perben a felhívott törvényhely szerint az érdemteleniségre hivatkozhat, mivel az érdemtelen személy öröklésből való kiesése folytán maga örökölné.
- [14] Az indítványozó érdemteleniségre okot adó magatartások körében hivatkozott mind az örökhagyó halála előtti, mind a halálát követően az alperes által tanúsított magatartásokra.
- [15] Az elsőfokú bíróság az örökhagyó halálát követően tanúsított alperesi magatartások kapcsán ítéletének indokolásában rögzítette;  
*„A felperes az alperes érdemteleniséget számos olyan alperesi magatartásra alapította, melyet az alperes az örökhagyó halálát követően tanúsított.  
Érdemteleniséget azonban csak olyan magatartások valósítanak meg, amelyek az öröklés megnyílta előtt következtek be. A jogszabály utólag beálló érdemteleniséget nem ismer (PK.83. szám). Érdemteleniséget kizárólag a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdésében felsorolt magatartások eredményeznek. Erre figyelemmel az eljárás során a*



*felepresnek azt kellett bizonyítania, hogy az alperes az örökhagyót tisztességtelen befolyással bírta rá a végrendekezésre, avagy megakadályozta végakarataának szabad kinyilvánításában.*

*Az örökhagyó halála után tanúsított magatartások így a vagyon letagadása, a felperes mint örökös személyének elhallgatására stb. vonatkozó magatartások érdemtelenégi okként nem vehetők figyelembe (1-H-PJ-2006-181. számú bírósági határozat, FIT-H-PJ-2008-1034. számú bírósági határozat)."* – elsőfokú ítélet 5. oldal utolsó előtti bekezdése –

- [16] **Az elsőfokú bíróság ezen indokolás alapján csakis az örökhagyó halála előtti alperesi magatartásokat vizsgálta**, így többek között kifejezetten azt, hogy a kettő, kézzel írott és 2015. július 19. napjára keltezett végrendelet megtételének körülményei arra engednek-e következtetni, hogy az alperes tisztességtelen befolyásolás útján vette rá az örökhagyót a végrendekezésre. Az elsőfokú bíróság az indítványozó ebben a körben előadott hivatkozásait nem látta bizonyítottnak, így ítéletével a keresetet elutasította.
- [17] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést. A fellebbezés alapján eljáró Szegedi Ítéltábla a PF.II.20.291/2019/6 számú ítéletével az ügy érdemét tekintve az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [18] A másodfokú bíróság a újabb végrendeletek kapcsán rögzítette ítéletének 8. oldalán, hogy:
- "Az örökhagyó Magyarországra költözését követően, 2016. évben (helyesen 2015. évben) két újabb végrendeletet alkotott, amelyek utóbb alakilag érvénytelennek bizonyultak, azokat a hagyaték ideiglenes hatállyal történő átadása során az eljáró közjegyző figyelmen kívül hagyta. Ez utóbbi két végrendeleten 2015. júliusi dátum került feltüntetésre. Tény, hogy a rendelkezésre álló peradatok, tanúvallomások alapján a végrendeletek keletkezésének körülményei ellentmondásosak, ezáltal az azokon feltüntetett időpontok is aggályosak lehetnek, azonban kétséget kizáró bizonyíték hiányában nem vonható le a feltárt adatokból olyan következtetés, miszerint az örökhagyónak ne az lett volna a valós végintézkedési akarata, amit a végrendeletek tartalmaztak." (...)*
- "Kétségtelen, hogy a végrendeleti tanúk perbeli nyilatkozatai között több ellentmondás volt felfedezhető, erre utal a felperes által becsatolt, a Makói Járásbíróságon készült jegyzőkönyv tartalma is, azonban ezek nem az ügy érdemére kiható, csupán a részletekre vonatkozó olyan ellentmondások, amelyek az írásszakértői vizsgálat tükrében – értékelve a további bizonyítékokat is - nem befolyásolják a jogvita eldöntését."*
- A másodfokú bíróság ezen okból az írásszakértői vizsgálat kiegészítésére vonatkozó indítványnak sem adott helyt.
- A másodfokú bíróság az örökhagyó halálát követően tanúsított alperesi magatartásokkal összefüggésben részletesen indokolta álláspontját, amely szerint;**
- „Egyetért az ítéltábla az elsőfokú bíróság és az alperes álláspontjával a tekintetben, hogy az érdemteleniség szempontjából kizárólag a hagyaték megnyitást megelőző magatartás vehető figyelembe, azaz az örökhagyó halálát követően tanúsított magatartás az érdemteleniség megítélését illetően közömbös. Annyiban helyes a felperes fellebbezésében kifejtett álláspontja, hogy az 1/2014. PJE határozat nem*

sorolja fel a PK. 83. számú állásfoglalást azok között, amelyek a 2013. évi V. tv. alkalmazása körében megfelelően irányadónak tekintendők. Ez azonban nem változtat azon a kialakult és töretlennek tekinthető bírói gyakorlaton, amely következetesen az örökhagyó életében tanúsított magatartásnak tulajdonít jelentőséget. A PK. 83. sz. állásfoglalás petitumában megfogalmazottak a Ptk. eltérő rendelkezései miatt nem tarthatók fenn, abban azonban nem következett be változás, hogy a jogszabály utólag beálló érdemtelenséget nem ismer, ilyet a Ptk. jelenlegi szabályozása sem tartalmaz. Ezt támasztja alá a Ptk. 7:6.§ (2) bekezdésében rögzített, a megbocsátásra vonatkozó rendelkezés is, ami az érdemtelenség annulálására szolgál és amelyre nyilvánvalóan kizárólag az örökhagyó életében kerülhet sor, a hagyaték megnyíltja után a megbocsátás fogalmilag kizárt. A Ptk. hivatkozott rendelkezése a megbocsátás tekintetében nem tesz különbséget az egyes érdemtelenségi okot adó magatartások között, ebből következően az valamennyi, a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdésében felsorolt magatartásra irányadó és alkalmazandó. Mindemellett egyetért az ítélőtábla az alperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtettekkel. Tény, hogy a Ptk. 7:1.§-a szerint az ember halálával a hagyaték mint egész száll át az örökösre. Ebből következően az öröklés a halál tényével bekövetkezik, az örökös a hagyatékot megszerzi, ez a megszerzés pedig a hagyaték megnyíltja után tanúsított magatartás miatt nem korlátozható, azaz érdemtelenség megállapítására okot adó magatartásként csak az öröklés megnyíltja előtt tanúsított magatartások lehetnek alkalmasak. Minderre figyelemmel a felperes által a keresetében felsorolt, a hagyaték megnyíltját követően tanúsított alperesi magatartások vizsgálatára nem kerülhetett sor, azok az érdemtelenség elbírálása szempontjából a már hivatkozottak szerint közömbösek.” – másodfokú ítélet 7. oldal utolsó előtti bekezdése –

- [19] Mivel a másodfokú bíróság sem tekintette bizonyítottnak az indítványozó által a keresetének alapjává tett, és a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdés b) pontjába illeszkedő alperesi magatartásokat, ezért az ügy érdemét tekintve a keresetet elutasító ítéletet helybenhagyta.
- [20] A hagyatéki eljárás lefolytató közjegyző időközben 53013/Ü/1216/2015/32. számú, 2019. november 19-én kelt (és 2020. szeptember 03-án jogerőre emelkedett) végzésével megállapította, hogy a 22. számú ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzés teljes hatályúvá vált. Ezen végzés alapján az örökhagyó magyarországi hagyatéka átadásra került, a kanadai hagyaték átadására a mai napig nem került sor. Ebben az utóbbi eljárásban a túlélő házastárs továbbra is a 2015. júliusában kelt végrendeletek alapján kéri a hagyaték átadását (amelyek kapcsán a közjegyző megállapította, hogy azok a magyar jog szerint érvénytelenek). Az indítványozó azonban ehhez nem kíván hozzájárulni, mivel a végrendeletekkel kapcsolatos eljárás okán a nyomozó hatóság előtt jelenleg is folyamatban van büntetőeljárás csalás kísérlete miatt.
- [21] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság 2020. november 25-én kelt ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [22] A Kúria az indítványozó örökhagyó halálát követően tanúsított alperesi magatartások kapcsán döntését az alábbiakkal indokolta:

„[32] A Ptk. 7:87.§-a szerint az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg. Az örökös az öröklés megnyíltával a hagyatékot, illetőleg annak neki jutó részét, vagy meghatározott tárgyát minden külön jogcselekmény nélkül, ipso iure megszerzi. A hagyatéki eljárás és az annak során hozott hagyatékátadó végzés csak az öröklés közhitelű tanúsítására szolgál, deklaratív hatályú, de öröklési jogot nem keletkeztet. Az örökséget az örökös ugyanis nem a hagyatéki eljárással szerzi meg, hanem az örökhagyó halálának tényével. Következésképpen az nem részesülhet a hagyatékából, aki az öröklésből az örökhagyó halála előtt kiesik. Ebből az a további következtetés adódik, hogy érdemteleniséget a hagyaték megnyílt előtti, azaz az örökhagyó halála előtti jogi tények alapozhatják meg, a kiesésre alapot adó magatartásnak mindig a hagyaték megnyílt előtt kell bekövetkeznie.

(...)

[34] Ettől különböző, saját kiesési ok [Ptk. 7:4. § (2) bekezdés c) pont] az örökség visszautasítása, amikor az örökös egyoldalú jognyilatkozatával kifejezésre juttatja, hogy nem kíván a hagyatékban részesedni. Ennek a nyilatkozatnak a sajátossága, hogy azt az örökös csak az örökhagyó halála után teheti meg, ugyanakkor az örököst ez esetben is úgy kell tekinteni, mint aki nem élte túl az örökhagyót [Ptk. 7:4.§ (1) bekezdés vö. Ptk. 7:4.§ (2) bekezdés d) pont].

[35] A két jogintézmény – az öröklésről való lemondás és az örökség visszautasítása – között éles különbség van: a visszautasítást mint kiesési okot a Ptk. rendszertanilag is más helyen szabályozza (Ptk. 7:89.§). Ez utóbbi – minden többi, a kiesési okok felsorolását közvetlenül követően részletesen is szabályozott (Ptk. 7:6-9. §§) kiesési októl eltérő – esetben az örökös a hagyaték megnyíltával a hagyatékot ugyan megszerzi [Ptk. 7:87.§ (1)-(2) bekezdés], azonban egyoldalú jognyilatkozatával ezt követően mégis kiesik az öröklésből. Következésképpen a Kúria egyetért a másodfokú bíróság jogi álláspontjával a tekintetben, hogy érdemteleniséget mint kiesési okot – egyezően a Ptk. 7:4.§ (1) bekezdésében és 7:4.§ (2) bekezdés b)-c) pontjaiban felsorolt és a 7:7-9. §-okban részletezett kiesési okokkal – kizárólagos az örökhagyó halála előtti jogi tények alapozhatnak meg.

[36] Ezért helytálló a másodfokú bíróság döntése, amikor a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdés b) pontjának második fordulata kapcsán, a végakarat érvényesítésének megghiúsítása körében nem vizsgálta az alperesnek a hagyatéki leltározás során tanúsított magatartását, és a felperes erre vonatkozó bizonyítási indítványait a régi Pp. 3.§ (4) bekezdése értelmében mellőzte, mert az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen volt.”

- [23] Az indítványozó panaszos a Kúria előtt folyamatban volt felülvizsgálati eljárás befejezését követően további jogorvoslati lehetőséggel nem rendelkezik, a Kúria ítélete ellen további fellebbezésnek, felülvizsgálatnak helye nincs. Az indítványozó, mint felperes vett részt a peres eljárásban, így közvetlen érintettsége az ügyben fennáll.

### III. Alaptörvény-ellenesség

- [24] Az eljáró bíróságok az indítványozó hivatkozásával, a perben következetes érvelésével ellentétesen azt rögzítették, hogy az érdemtelenség megállapítására csakis az örökhagyó halála előtti magatartások vezethetnek, minden az örökhagyó halála után tanúsított magatartás ezen okból közömbös. Az indítványozó által az alperesnek tulajdonított magatartások valójában kettő részre oszthatók abból a szempontból, hogy azokat az örökhagyó halála előtt (összefoglalva: a végakarat kinyilvánításának tisztességtelen befolyásolása), valamint az örökhagyó halála után (összefoglalva: a végakarat érvényesítésének megakadályozása, illetve ennek megkísérlése) tanúsította az alperes.
- [25] Az elsőfokú bíróság által hivatkozott PK 83. számú, még a régi Ptk. hatálya alatt született állásfoglalás idevonatkozó részei szerint;  
*„Az érdemtelenségi okokat a Ptk. 602.§-ának (1) bekezdése kimerítő felsorolásban szigorúan körülírtan határozza meg, s ezek között az élettársi viszony nem szerepel. A felsorolásból, de az e szakaszhoz fűzött miniszteri indokolásból is kitűnik egyébként, hogy érdemtelenséget csak olyan magatartások valósítanak meg, amelyek az öröklés megnyílt előtt következtek be. A jogszabály utólag beálló érdemtelenséget nem ismer. Ezek szerint az öröklés megnyílt után folytatott élettársi viszony érdemtelenségi okként nem vehető figyelembe.  
(...)  
Minthogy továbbá az utólagos magatartás érdemtelenségi okot nem valósíthat meg, az özvegyi jogot az öröklés megnyílt után netalán folytatott erkölcstelen életmód sem szüntetheti meg.”*
- [26] A másodfokú bíróság – ebben a körben az indítványozó fellebbezésében kifejtetteket elfogadva – ítéletének indokolásában rögzítette, hogy ezen állásfoglalás csak a régi Ptk. alapján elbíráلható ügyekben alkalmazható az 1/2014. PJE határozat V. 1. a) pontja alapján. Ezzel együtt az állásfoglalásban lévő elvekkel a másodfokú bíróság, valamint a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság is mindenben egyetértett, így részletesen kifejtett, fentebb hivatkozott álláspontja szerint a(z) (Új) Ptk. hatálya alá tartozó ügyekben is csak az örökhagyó halála előtt tanúsított magatartás szolgálhat érdemtelenség megállapításának indokául.
- [27] A Ptk. 7:6.§ (1) bekezdés b) pontja szerint érdemtelen az öröklésre, aki szándékos eljárásával az örökhagyó végakaratának szabad nyilvánítását megakadályozza, vagy annak érvényesítését megghiúsította, illetőleg ezek valamelyik megkísérelte.
- [28] A folyamatban volt eljárásban az indítványozó előadta, hogy tisztában van a bíróság által követett azon gyakorlattal, amely szerint érdemtelenségre alapot adó magatartást csak az örökhagyó halála előtt lehet kifejteni, de az indítványozó arra is hivatkozott, hogy ezen gyakorlat álláspontja szerint a törvény ellenében való jogértelmezés útján alakult ki, és ily módon mostanra nem tekinthető alaposnak.
- [29] A másodfokú bíróság is hivatkozik arra, hogy a jelenlegi bírói gyakorlatnak megfelelő értelmezést támasztja alá a Ptk. 7:6.§ (2) bekezdésében rögzített, megbocsátására



vonatkozó rendelkezés is. Az érdemtelenység megállapítására vezető magatartásokat a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdésének a), b) és c) pontjai valóban pontosan, és kimerítő jelleggel meghatározzák. Az a) pontban meghatározott érdemtelenégi ok, az örökhagyó életére törés valóban minden kétséget kizáróan csak az örökhagyó halála előtt kifejezhető magatartást jelent. Ellenben a b) (első fordulót ide nem értve) és c) pontokban meghatározott magatartások olyanok, amelyeket az érdemtelen személy ténylegesen az örökhagyó halála után is kifejezhet (ezen a ponton függetlenül attól, hogy ezek a magatartások a jogi értelemben való érdemteleniséget megalapozhatják-e, avagy sem).

- [30] A b) pontban meghatározott magatartások két részre oszthatók, mivel ezen törvényhelyen egyrészt szerepel az örökhagyó végakaratának szabad nyilvánításának megakadályozása (ennek megkísérlése), valamint a végakarat érvényesítésének megghiúsítása (illetve szintén ennek megkísérlése). Az előbbi magatartás szintén egyértelmű módon csak az örökhagyó halála előtt tanúsítható. **Az utóbbi magatartás azonban álláspontom szerint tipikusan olyan magatartás, amelyre az esetek döntő többségében az örökhagyó halála után kerül sor.**

- [31] Az utóbbi magatartások körébe tartozónak veszi a bírói gyakorlat tipikusan a már elkészült végrendelet érvényesítésének megakadályozása körében annak elrejtését, eltitkolását, letagadását, megsemmisítését (vagy épp az örökhagyó által kért megsemmisítés elmulasztását), továbbá a végrendelet meghamisítását akkor is, ha a magatartás nem vezetett az érdemtelen személy által kívánt eredményre. A bírói gyakorlat által elismert magatartások köréből is kitűnik álláspontom szerint, hogy azoknak (így kifejezetten a végrendelet elrejtésének, eltitkolásának, letagadásának) túlnyomó részben akkor van a legkiemelkedőbb jelentősége, akkor vannak hatással a végakarat érvényesítésére, amikor az örökhagyó már nem él. Ha adott esetben valaki a végrendeletet még az örökhagyó életében eltitkolja, letagadja annak az örökség átszállására semmilyen kihatása nincsen – ha és amennyiben később, az örökség megnyitla után már nem tanúsít ilyen magatartást. A törvény szövegéből álláspontom szerint levezethető cél, illetve a védett társadalmi érdek, vagyis az, hogy az örökség az örökhagyó végakaratának megfelelően szálljon át az örökösökre, éppen az örökhagyó halála után tanúsított magatartások miatt kerülhet olyan veszélybe, ami ellen a törvényszöveg álláspontom szerint védelmet tud nyújtani helyes jogértelmezés mellett. **Ellenben a jelenlegi bírói gyakorlat által elfogadott érdemtelenégi magatartások közül (végrendelet elrejtése, letagadása) azok, amelyek az örökség átszállása kapcsán legkiemelkedőbb időszakban történnek (pl. hagyatéki eljárás során) mindenféle jogkövetkezmény, szankció nélkül maradnak.** A jelenlegi bírói gyakorlat szerint semmilyen, az érdemtelenység körébe vont jogkövetkezménye nincsen annak például, hogyha valaki a birtokában lévő, az örökhagyótól származó végrendeletet az örökhagyó halála után megsemmisíti és ezzel éri el, hogy a végakarat ne érvényesülhessen, holott álláspontom szerint a végakarat érvényesítésének megakadályozására tipikusabb és egyébiránt életszerűbb esetet találni nem is lehetne. Ha valakinek az a célja, hogy a birtokában lévő végrendeletben foglalt végakarat érvényesítését megakadályozza, akkor ennek legcélravezetőbb és legegyszerűbb módja éppen az örökhagyó halála utáni magatartás útján való megsemmisítés, elrejtés, eltitkolás stb. **A jelenlegi bírói gyakorlat azonban pont ezen magatartásokat nem**

vonja a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdésének b) pontja által kijelölt védelmi körbe, vagyis álláspontom szerint a törvény szövegéből le nem vezethető módon nem szankcionálja ezen magatartásokat az érdemtelenség megállapítása útján.

- [32] Az a körülmény, hogy a Ptk. 7:6.§ (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy az örökhagyó a megbocsátás útján annulálja az érdemtelenséget álláspontom szerint nem jelenti egyben azt is, hogy ezen lehetőséget minden érdemtelenséget okozó magatartás esetén biztosította a jogalkotó (és így nem jelenti azt, hogy ahol erre a halál bekövetkezte okán az örökhagyónak elvi szinten nem is lehet lehetősége, ott ebből következően nem is lehet érdemtelenségre okot adó magatartásról szó). **Álláspontom szerint helyes jogértelmezés mellett ezen törvényi szakasz annyit jelent, hogy az örökhagyó az életében tanúsított érdemtelenségre egyébként okot adó magatartásokat megbocsáthatja, míg az élete után tanúsított magatartások esetében ezen törvényi szakasz értelemszerűen nem alkalmazható a megbocsátás kizártsága okán.** Álláspontom szerint ezen értelelmzést erősíti az is, hogy a Ptk. 7:6.§ (2) bekezdése alapján a megbocsátásra nem csak és kizárólag az örökhagyó jogosult, hanem az is aki ellen az érdemtelenség vezető magatartás irányult. Ebből következően a törvény vonatkozó része alapján örökhagyótól függetlenül más, az öröklésben érdekelt személy elleni is irányulhat érdemtelenségre vezető magatartás, ami a felperes álláspontja szerint kizárja, hogy ez az esemény csak és kizárólag az örökhagyóval kapcsolatban, az örökhagyó életében következhet be.
- [33] A Ptk. 7:6.§ (1) bekezdés b) pontjának második fordulata alapján tehát érdemtelen az öröklésre, aki (szándékos magatartásával) a végakarat érvényesítését megghiúsította vagy ezt megkísérelte. Az „érvényesít” ige az értelmező kéziszótár szerint azt jelenti, hogy „*érvényre juttat, megvalósít valamit, eléri, hogy valami érvényesüljön*”. Álláspontom szerint a végakarat „érvényesítése”, vagy annak elérése, hogy az örökhagyó végakarata érvényre is jusson, az aszerinti, vagyis az örökhagyó akarata szerinti állapot ténylegesen létre is jöjjön, értelemszerűen az örökhagyó halálát követően történhet meg. Az örökhagyó halála előtt a végakaratot nem szükséges, és (még) nem is lehet „érvényesíteni”. Ily módon azonban a törvény szövegéből kiinduló jogértelmezés a jelenlegi bírói gyakorlat ellen való, hiszen a bírói gyakorlat éppen azokat az esetköröket nem vonja a hivatkozott Ptk. rendelkezés értelmezési, illetve alkalmazási tartományába, amelyek tipikusan minősíthetők a törvénysszöveg alapján.
- [34] Álláspontom szerint a jogalkotó szándéka a Ptk. 7:6. §-a szerinti rendelkezéssel az, hogy aki a hagyatékot tisztességtelen úton próbálja megszerezni, ne részesedhessen olyan mértékben az örökségből, mintha semmit sem követett volna el. Az álláspontunk szerint helytelen törvényi értelmezés következtében "kialakult és töretlen bírói gyakorlat" egyáltalán nem szankcionálja az öröklésben érdekelt család eljárását. Olyanoknak nyújt védelmet, akik úgy gondolják, hogy törvénytelen eszközökkel szerzik meg a hagyatékot, mert ha tervük beválik, a saját javukra kizárnak másokat az öröklés egy részéből, vagy teljes egészéből. Ugyanakkor, ha nem járnak sikerrel, nem veszítenek semmit, és minden további nélkül megkapják család eljárásuk nélkül is nekik járó részt. Az indítványozó álláspontja szerint a törvény szellemével, a jogalkotó szándékával ellentétes ítélet született. Ezzel az ítélettel a "kialakult és töretlennek

tekinthető bírói gyakorlat" miatt kiüresedik az érdemtelenység körébe tartozó magatartások egy jelentős része.

- [35] Álláspontom szerint a jelen ügyben nem arról van szó, hogy az indítványozó az érdemteleniségre vonatkozó törvényszöveget kiterjesztően kívánta volna értelmezni (amellyel kapcsolatban a Kúria ítéletének indokolásában rögzítette, hogy kiterjesztő értelmezésnek nincsen helye), hanem arról, hogy a bírói gyakorlat szerinti jogértelmezés *contra legem* értelmezés – amely meg nem engedett.
- [36] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése – a tulajdonjoghoz kapcsolódva – nevesíti az örökléshez való jogot. Az öröklési jogviszony két fő alanya az örökhagyó, valamint az örökös. Ennek megfelelően az örökléshez való jog mint alanyi jog is kétféle jogosultságot foglal magában. Az egyik jogosultság az örökhagyó azon joga, hogy vagyonának halála utáni sorsáról tetszése szerint rendelkezzen. Az örökhagyó ilyen rendelkezésének elsődleges eszköze a végrendelet, ugyanakkor a jogrendszer más hasonló, a vagyon halál utáni sorsának meghatározását lehetővé tevő jogintézményt is elismer (jelesül az öröklési szerződést és a halál esetére szóló ajándékozást). Az Alkotmánybíróság a gyakorlatában ezt nevezte aktív öröklési jognak, és úgy ítélte meg – a szerződési szabadsággal analógiát vonva – hogy „*ez a jogosultság az Alkotmány 13.§-ában biztosított tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozik*”. Az örökléshez való jog második aspektusa – a passzív öröklési jog – az örökösnek az öröklés útján történő tulajdonszerzéshez való joga. [hivatkozással az 5/2016. (III.1.) AB határozat (29) pontjára].
- [37] A passzív öröklési jog Alaptörvény által védett alanyi joga akkor azonban sérül, ha az érintett örökös helytelen jogértelmezés miatt nem olyan terjedelemben jut hozzá örökléséhez, mint amilyen terjedelemben arra jogosulttá válna helyes jogértelmezés mentén. A jelen esetben az indítványozó a hagyaték 1/2 részének örököse lett (legalábbis a magyarországi hagyaték vonatkozásában, mivel a kanadai hagyaték kapcsán ez még kétséges), azonban amennyiben a bíróság az örökhagyó túlélő házastársának, vagyis a perbeli alperesnek az érdemteleniségét az öröklésre megállapította volna, úgy az indítványozó egyedüli örököse lett volna az elhunyt örökhagyónak, édesapjának.
- [38] Az imént hivatkozott AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásában Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró az örökléshez való jog kapcsán kifejtette többek között, hogy:  
„[54] *Az Alkotmánybíróság »valódi« alkotmányjogi panasz hatáskörben alkotmányos kontrollt gyakorol a rendes bíróság döntésében foglalt jogértelmezés fölött, ezzel a felek magánjogi jogviszonyából (a vizsgált ügyben öröklési jogi jogviszonyából) eredő jogvitás ügyben az ahhoz szorosan kapcsolódó alapjogok »átsugárzó hatásának« a rendes bíróságok által történő figyelembe vételét az alapjogi jogvédelem rendes bíróságok által történő érvényesítését is kontrollálja.*  
[55] *A jelen ügyben a rendes bíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz és örökléshez való alkotmányos jogoknak a felek magánjogi jogviszonyára – és az ebből eredő a rendes bíróság elé vitt jogvitájára – való »átsugárzó hatását« a jogértelmezése során figyelmen kívül hagyta, az alapjogi szempontok feltárása és figyelembe vétele nélkül hozta meg a döntését. A jelen ügyben az érintett alkotmányos*

*jogok közvetett horizontális hatályának és ezen keresztül az alapjogi szempontoknak a figyelmen kívül hagyása kizárta az említett alkotmányos jogok rendes bírósági védelmét. Álláspontom szerint tehát a jelen ügyben az érintett alapjogok közvetett horizontális hatályának a rendes bíróság általi figyelmen kívül hagyása a rendes bírósági úton megvalósuló alapjogvédelem lehetőségét vette el a panaszostól: annak a lehetőségét, hogy a magánjogi jogvita eldöntése során a rendes bíróság az alkalmazandó anyagi jogot az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel (alapjogaival) összhangban állóan, azoknak érvényt szerezve értelmezze és alkalmazza.”*

- [39] **Mivel azonban az ügyben eljáró bíróságok – a bírósági joggyakorlatra való hivatkozással – az indítványozó által hivatkozott, az örökhagyó halálát követően megvalósított érdemteleniségre okot adó magatartásokat nem vizsgálták, ezért sérült az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is.**

A törvény érvénytelennek tekinti azokat a végrendeleteket, amiket az öröklésben érintett személy, vagy annak közvetlen hozzátartozója írt, vagy írt alá tanúként. Akkor is, ha a végrendeletet az örökhagyó saját kezűleg írta alá. Ezzel a jogalkotó eleve megpróbálja kizárni azokat a lehetőségeket, amiket az a helyzet eredményezhet, hogy a már nem beszámítható örökhagyót a hagyatékból érdekeltek vegyék rá olyasmire, ami eredetileg nem állt szándékában.

Jelen ügyben a másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla ítéletében kitér arra, hogy a végrendeletek dátumozása megkérdőjelezhető (későbbi, 2015. októberi időpontra tehető). Viszont nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a végrendelet ennek ellenére örökhagyó valós végakaratait tartalmazza. Miközben az indítványozó álláspontja szerint a kórházi zárójelentés bizonyítja, hogy a végrendeletek írásának feltételezhető, valós időpontjában (2015 októbere), amikor az örökhagyó már demens állapotban volt. Ezáltal az ítélet ezen része pont azzal a jogalkotói szándékkal ellentétes, ami érvényteleníti azokat a végrendeleteket, amik adott esetben az örökhagyó demens állapotában, hagyatékból érdekelt személyek közreműködésével, azok ráhatására készülnek. Az indítványozó álláspontja szerint a jelen esetben a 2015. július hó 19. napjára történő esetleges visszadátumozás is azt a célt szolgálhatta a végrendeletben érintettek közreműködésével, hogy azt a látszatot keltsék, miszerint a valós végakarata még abban az időben lett kinyilvánítva, amikor örökhagyó elméje még ép volt. (Két független tanú tanúsítja, hogy 2015 július-augusztus hónap környékén örökhagyó még el kívánta hagyni az alperesként szereplő özvegyet.)

- [40] **Álláspontom szerint helytelen, illetve meghaladott azon bírói gyakorlat, amely szerint a Ptk. 7:6.§ (1) bekezdés a), b) és c) pontjában foglalt magatartások mind csakis akkor minősülhetnek érdemteleniséget okozó magatartásnak, ha azok az örökhagyó életében történtek. Ezen gyakorlat az a) pont, valamint a b) pont első fordulataiban meghatározott magatartások körében helyes, azonban a b) pont második fordulata és a c) pont esetében nem az. A c) pont kapcsán példának okáért a jelenlegi bírói gyakorlat alapján nem számít érdemtelennek valaki, aki a hagyatékból való részesülés céljából az örökhagyó után öröklésre jogosult személy életére tör a halál bekövetkezte okán. Ily módon adott esetben, ha valakit akár ezen magatartása miatt emberölés miatt jogerősen elítél a bíróság, attól nem lesz érdemtelen az öröklésre, ha az emberölést az örökhagyó halálának bekövetkezte után követte el. Holott álláspontom szerint az általános társadalmi felfogás szerint**



semmiben nem érdemesebb valaki az öröklésre attól, mert nem az örökhagyó halála előtt követ el ilyen bűncselekményt, hanem „csak” az örökhagyó halála után. Ily módon álláspontom szerint a bírói gyakorlat és az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési alapelv között is ellentét mutatható ki, mivel ezen alkotmányos rendelkezés szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, mindig azt feltételezve, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alkotmánybíróság pedig a 3002/2021. (I.14.) számú AB határozatban hangsúlyozta, hogy „*fogalmilag nem lehet tisztességes az a bírósági eljárás, amely a józan ész követelményét figyelmen kívül hagyja.*” [52] pont.

- [41] A bírói gyakorlat alátámasztására a bíróságok, mint ahogyan azt a másodfokú bíróság, továbbá a Kúria is tette, hivatkoznak továbbá a Ptk. 7:1.§-ára, miszerint az ember halálával a hagyatéka mint egész száll át az örökösre. A bíróságok indokolása szerint ezen törvényhely alapján az öröklés a halál tényével bekövetkezik, az örökös ezen jogi tény okán hagyatékot megszerzi, ez a megszerzés pedig a hagyatéknak megnyílt után tanúsított magatartás miatt már nem korlátozható. Ezen bírói megállapítások alapvetően helyesek, és álláspontom szerint azt fejezik ki, hogy a hagyatéknak konstitutív módon való megszerzése magával a halál bekövetkeztével megtörténik, ennek a jogi ténynek valójában csak pontos deklarálására szolgál a hagyatéki eljárás, és maga a hagyatéknak eljárási közjegyző általi átadása is. A jogrendszer azonban az örökös személyének az örökhagyó halála után történő megváltozását is lehetővé teszi, így az örökös akár a hagyatéki eljárás során megtett jognyilatkozatával is visszautasíthatja a hagyatékot, így pedig végül mégsem az a személy szerzi meg a hagyatékot, akire az a Ptk. 7:1.§-ának szigorú értelmezése mellett az örökhagyó halálakor átszállt. Álláspontom szerint tehát nem idegen a magyar jogrendszertől sem, és nem törvény ellenében való értelmezés, hogy a halál bekövetkeztét követően a ténylegesen a hagyatékot megszerző személyekben, vagyis az örökösök körében változás történjen a halál pillanatához képest fennálló helyzethez képest. Ezen túlmenően a Ptk. 7:6.§ (2) bekezdésének utolsó fordulata szerint az érdemtelenség akkor sem vehető figyelembe, ha az aki ellen irányult (nem csak az örökhagyó esetében) azt megbocsátotta. Ezen megbocsátásra, amennyiben az érdemtelenséget okozó magatartás nem az örökhagyó ellen irányult, szintén lehetőség van az örökhagyó halála, és így a hagyatéknak megnyílt után is.

- [42] **Összefoglalóan:** az alapügyben meghozott bírósági ítéletek azért sértik a panaszos Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében deklarált – passzív – örökléshez való jogát, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert:

- ⇒ az indítványozó számos az örökhagyó halálát követően az örökös társa által megvalósított, érdemtelenségre okot adó magatartásra is hivatkozott, de
- ⇒ az eljáró bíróságok a bírói joggyakorlatra hivatkozással ezen magatartásokat nem vizsgálták, mivel elvi élel lefektették, hogy érdemtelenségre okot adó magatartást csak az örökhagyó halála előtt lehet megvalósítani
- ⇒ ennek eredményeképpen pedig az indítványozó keresetét az eljáró bíróságok elutasították, így az indítványozó az őt megillető hagyatéknak csak egy részéhez jutott hozzá,

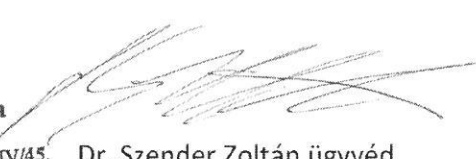
⇒ vagyis az indítványozó örökléshez való joga, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga a jelen ügyben sérült.

[43] Az előadottak alapján a sérelmezett bíróság döntések Alaptörvény-ellenessége megállapítható, ezért kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy indítványomat befogadni, és kifejezett kérelmemnek megfelelően a bírósági döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

Budapest, 2021. február hó 25. napja

Tisztelettel,

Szender Ügyvédi Iroda  
Dr. Szender Zoltán ügyvéd

  
Dr. Szender Zoltán ügyvéd  
Szender Ügyvédi Iroda  
indítványozó jogi képviselőként

Mellékletek:

1.sz. alatt kifejezetten az Alkotmánybíróság előtti eljárásra is vonatkozó meghatalmazás

2.sz. alatt a Szegedi Törvényszék 1.P.22.158/2016/109 számú elsőfokú ítélete

3.sz. alatt a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.291/2019/6 számú jogerős ítélete

4.sz. alatt az indítványozó felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet ellen

5.sz. alatt a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítélete